

DOUĂ AMULETE DE STICLĂ DIN NORDUL DOBROGEI

CRISTINA OPAIT

Printre materialele ieșite la iveală ca urmare a cercetărilor întreprinse în cursul anului 1981 la Tulcea-Aegyssus și Babadag — Topraichioi se numără și două obiecte din sticlă cu caracter de amuletă. Este vorba de o mărgea-medalion, descoperită la Aegyssus și un pandantiv, descoperit în burgul de la Topraichioi.

Am considerat necesară o scurtă prezentare a lor, dată fiind raritatea descoperirilor de acest gen pe teritoriul Dobrogei.¹

Mărgeaua este din sticlă neagră-olive, străbătută orizontal de două orificii. Decorul a fost ștampilat, fiind cruțată o bordură îngustă (0,1—0,2 cm), în relief. Deși de dimensiuni mici (dimeatrul: 1,4—1,5 cm, grosime: 0,3 cm), motivul ștampilat este îngrijit reprezentat. Este vorba de un cap de bărbat, în profil, spre dreapta, cu păr scurt, buclat și barba scurtă.

Ni se pare deocamdată dificilă identificarea personajului redat (împărat? persoană particulară? zeitate?).

După contextul arheologic în care a apărut, mărgeaua-medalion se datează la sfârșitul sec. al IV-lea — începutul secolului al V-lea e.n.

În România mărgele asemănătoare au ieșit la iveală pînă acum doar la Callatis.² Mai numeroase sînt cele din Ungaria (la Dunaujvaros-Intercisa, Gyor, Keszthely-Dobogo și Szony-Brigetio)³, Austria (la Carnuntum-Niederosterreich, Eisenstadt-Umgebung, Mülendorf Burgenland, Leithaprodersdorf-Burgenland și Pottsching-Zillingthal)⁴ în Italia (Aquila și Roma)⁵, Franța (Dieulouard-Scarponne)⁶, Jugoslavia (Rudine b. Rusanovici, Split, Sisak)⁷ și din Kuusthistorischen Museum din Viena.⁸

Este vorba, probabil, de un obiect la modă în acea vreme în imperiu⁹, pătruns și în Dobrogea.

Întrucît numărul descoperirilor de acest gen de pe teritoriul țării noastre este redus, ni se pare deocamdată dificil a face prezumții privind originea lor. Totuși trebuie reținută ipoteza originii lor pannonice¹⁰, bazată pe frecvența descoperirilor din această zonă.

Cel de-al doilea obiect la care ne vom referi este pandantivul descoperit în burgul de la Topraichioi. Este din sticlă alburie, cu diametrul de 0,8 cm, grosimea 0,3—0,6 cm, iar înălțimea de 2,8 cm. Pandantivul a fost turnat, iar motivul ștampilat, pe margine fiind cruțată o bordură de lățime inegală (0,1—0,3 cm), în relief.

Scena reprezentată, destul de comună în iconografia paleocreștină, este aceea a lui Daniel în groapa cu lei¹¹. Daniel, în picioare, cu brațele ridicate în atitudinea de rugăciune, gol, este încadrat de cei doi lei, văzuți din profil. Modul de reprezentare al acestei teme din simbolistica creștină se încadrează în tipul cel mai simplu și mai răspîndit din vremea paleocreștinismului¹².

Analogiile cele mai apropiate pe care le-am găsit pentru pandantivul nostru sînt reprezentate de pandantivele de sticlă descoperite în Dalmația¹³ precum și în Siria¹⁴.

În ceea ce privește datarea, ea este dată de contextul arheologic în care a fost descoperit pandantivul, respectiv mijlocul secolului al V-lea e.n.

Pare să fie vorba de o categorie de obiecte destul de răspândite în lumea romană târzie, cu central de producție undeva în Orient (Egipt sau Siria?)¹⁵

Important pentru noi este faptul că e vorba de o amuletă care, chiar dacă în mod sigur a fost importată, are reprezentată o scenă creștină și nu legată de altă credință. Ea se adaugă șirului de obiecte cu caracter creștin descoperite pe teritoriul țării noastre, fiind deocamdată singura de acest gen. Aceste obiecte de cult presupun un număr mare de creștini în rîndul populației autohtone.

Cele două piese prezentate ne-ar putea ajuta, odată cu înmulțirea descoperirilor de acest gen, la stabilirea unor căi comerciale între Scythia Minor și celelalte provincii ale imperiului (vezi ilustrație p. 695).

NOTE

1. Pînă acum pot fi menționate doar cele de la Callatis, vezi C. Preda, Callatis, Necropola romano-bizantină, Ed. Academiei RSR, București, 1980, p. 55
2. *Ibidem*, p. 55, p. 103, pl. XXIX și pl. LXXVI
3. B. T. E. Haevernick, *Trilobitenperlen*, Folia Archaeologica, 25, 1974, Budapest, p. 105 sq
9. *Ibidem*, p. 109
10. *Ibidem*, p. 111
11. Mulțumim prof. I. Barnea pentru informațiile bibliografice
12. Cabrol-Leclercq, *Dictionnaire d'Archéologie chrétienne et de Liturgie*, vol. IV-1, p. 222
13. Nenad Cambi, *Certains objets de verre de la Basse Antiquité avec représentations figuratives au Musée archéologique de Split*, Arheoloski Vestnik, Acta Archaeologica, XXV, 1974, p. 156
14. Bachir Zouhdi, *Médailles «pendantifs» en verre du Musée National de Damas*, Annales du 7e Congrès de l'Association internationale pour l'histoire du verre, Liège, 1978, p. 61
15. Nenad Cambi, *op. cit.*, p. 156; Bachir Zouhdi, *op. cit.*, p. 64; J. Philippe, *Le Monde Byzantin dans l'histoire de la Verrerie (V-XVIe siècles)*, Bologna, 1970, p. 38

DEUX AMULETTES EN VERROTÉRIE DU NORD DE LA DOBROUDJA

(RÉSUMÉ)

L'article traite de deux objets en verroterie à caractère d'amulettes: une perle-médaille, trouvée à Aegysus-Tulcea, et un pendentif mis au jour dans le bourg romain de basse époque, à Topraichioi-Babadag.

De petites dimensions (1,4-1,5 cm. de diam.: 0,30 cm. d'épaisseur), la perle de verre, d'un noir-olive, est timbrée de l'image d'une tête d'homme. Cette pièce a été datée de la fin du

IVe début du Ve siècle de n.è.

En verre blanchâtre, le pendentif, avec le diamètre de 0,8 cm. et la hauteur de 2,8 cm., s'orne d'une scène rattachée à l'iconographie paléochrétienne: Daniel dans la fosse aux lions. L'objet remonte à une période située vers le milieu du Ve siècle de n.è., faisant partie de la série d'objets de caractère chrétien mis au jour en territoire roumain.

ZWEI GLASAMULETTE AUS DER NÖRDLICHEN DOBRUDSCHA

(ZUSAMMENFASSUNG)

Es werden zwei Glasgegenstände mit den Merkmalen eines Amuletts vorgelegt und zwar: ein in Tulcea gefundenes Perlen-Medaillon und ein im spätrömischen Wachturm von Topraichioi-Babadag entdeckter Anhänger.

Die Perle, welche aus dunklem, olivenfarbigem Glas besteht, ist klein (1,4-1,5 cm im Durchmesser und 0,3 cm. im dick). Sie ist mit einem aufgedruckten Männerkopf verziert

und muß dem Ende des 4. oder dem Anfange des 5. Jahrhunderts zugewiesen werden.

Der Anhänger aus weißlichem Glas hat einen Durchmesser von 0,8 cm und eine Länge von 2,8 cm; als Verzierung dient das sitchristliche Motiv des Daniel in der Löwengrube. Er gehört der ersten Hälfte des 5. Jahrhunderts und vermehrt um ein weiteres Exemplar die Anzahl der auf dem Boden unseres Landes gefundenen christlichen Gegenständen.

**DOUĂ AMULETE DE STICLĂ
DIN NORDUL DOBROGEI**

(text, p. 337)

CRISTINA OPAIȚ

PLANȘA I — MĂRGEA DIN STICLĂ

PLANȘA II — PANDANTIV PALEOCREȘTIN

PL. I/1 — PERLE DE VERRE

PL. I/2 — PENDENTIF PALÉOCHRÉTIEN

TAF. I — 1. GLASPERLE

TAF. I — 2. ALTCHRISTLICHER ANHÄNGER